
Српска теологија данас (СТД)

књ. 9: Српска теологија данас 2017: Зборник радова деветог годишњег симпозиона
Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2018

ISSN 2217-2491

University of Belgrade
Faculty of Orthodox Theology
INSTITUTE FOR THEOLOGICAL RESEARCH

Serbian Theology Today

Editor-in-chief
Protopresbyter-Staurophor
Radomir V. Popović

Volume 9

Serbian Theology Today 2017

Proceedings of the Nine Annual Symposium
held at the Faculty of Orthodox Theology, 26. May 2017

edited by
Radomir V. Popović

Belgrade 2018

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
ИНСТИТУТ ЗА ТЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Српска теологија данас (СТД)

уредник
Протојереј-ставрофор
Радомир В. Поповић

књига 9

Српска теологија данас 2017

Зборник радова деветог годишњег симпозиона
одржаног на Православном богословском факултету 26. маја 2017.

приредио
Радомир В. Поповић

Београд 2018

Садржај

Уводно слово	7
Предраг Петровић: Символични аспекти еклисиологије дожанственог Дионисија Ареопагита	9
Златко Магић: Еклисиологија киноније и магистеријум Католичке Цркве: отежана рецепција	17
Ивица Чаировић: Однос Вилијама Освајача (1066–1087), првог краља англо-норманске Енглеске, са римским епископима	25
Јелена Ердељан/Иван Стевовић: Оквири разумевања сакралне топографије средњовековне Србије XII–XV век	34
Миљана М. Магић: Неки разлози за појаву једне неуобичајене теме на изгубљеном надверју иконостаса манастира Гориоч: Христос у гробу са Богородицом и Светом Аном (1655/1656)	44
Бранка Вранешевић: Визуелна динамика: наслеђе античке уметности на примеру ранохришћанских подних мозаика медитеранског света	50
Ана Рашковић: Руска црквено-појачка традиција у Српској Православној Цркви	58
Небојша Дабић: Правна и црквено-уметничка рецепција крунисања Стефана Првовенчаног	68
Саша Антонијевић: Конкордатска криза 1937. године — трагање за узроцима	82
Ана Фотић: Реликт средњовековних обичаја празновања месојеђа у хришћанској пракси Срба уз осврт на савремене машкаре области Кртола и Котора	97
Лазар Павловић: Прва Петрова Посланица 2, 4–10 (кратко егзегетско истраживање)	106
Милка Манојловић: „Началство Бога Оца у делима Светог Василија Великог“	119
Никола Бакић: „Криза идентитета“ по Св. Јовану Лествичнику (пролегомена за антропологију светитељства)	130
Дарко Б. Јелић: Црквени писац прота Василије Николајевић; 175 година од рођења	142
Игор Ивковић: Удбеници веронауке за гимназије и средње школе у Србији у проштог века два века	154
Златко Вујановић: Секуларизација друштва, Цркве и појединца	170
Данијел Стокановић: Видови испољавања радикалног исламизма у БиХ	176
Антун Лисец: Хришћанска љубав и знакови времена	196
Никола Пиперски: У прилог разматрању датовања грађевинских слојева цркве фрањевачког самостана Свете Марије у Бачу насталих током средњег века	205
Андроник Дунаев: Утицај друштва на развој и оснивање монаштва	217

Уводно слово

Пред читаоцима је, по реду, осма свеска *Српска теологија данас* (СТД). Треба се само укратко подсетити да је у јесен 2008. године на Православном богословском факултету основан **Институт за теолошка истраживања (ИТИ)** са циљем да се бави научно-истраживачком делатношћу на пољу православног богословља и њему сродних наука. ИТИ је сваке године организовао научни скуп на којем учешће узимају богослови и научници сродних научних дисциплина. Домаћин је Православни богословски факултет. Почетна идеја је била да се на овим научним скуповима, пре свега ангажују и дођу до изражаја млади теолози и научници који тек почињу систематски да се баве богословљем. Управо је њима омогућено да живом речју, а потом и писаним саопштењима потврђују свој богословски научни идентитет. Први такав скуп одржан је у мају месецу 2009. године, а у истој години објављен је и зборник радова са тог скупа под насловом *Српска теологија данас*. Скупови су потом одржавани сваке године, а саопштења са тих скупова су објављивана у овом зборнику. Показало се да је овакав рад наишао да добар пријем, посебно у млађем богословском подмлатку. У време одржавања скупа на факултету се увек осећа свечана, пријатна атмосфера, присуство великог броја младих, присуство гостију са сродних факултета; академска саопштења, дискусије, дружење, размена мишљења, литературе, искуства на пољу истраживања, међусобно упознавање и поштовање, непосредни контакти старијих професора са онима који тек стасавају на научном пољу. Показало се да је идеја професора Богољуба Шијаковића тадашњег министра вера у Влади републике Србије и професора ПБФ била више него умесна и помало пророчка: све што је добро дуго траје и живи, и доноси резултате и плодове.

СТД пре свега репрезентује млађи богословски нараштај, затим докторанде као и све оне који су на прагу ступања у јавни научно-академски живот. Својим учешћем и ангажовањем, млади богослови стичу потребне бодове ради компетовања на последипломским студијама – мастер и докторске студије. У свим до сада објављеним свескама СТД лепо се види како стасавају млади научни умови, како се уче критичко-научном мишљењу и истраживању. Ови ску-

пови су из године у годину све масовнији и привлаче младе истраживаче из суседних земаља. Зато је потребно тај дух сачувати, неговати, унапређивати, обogaћивати новим идејама и пројектима, јер, посејано семе доноси и плодове. Треба такође неговати самостални, критички, одговоран, оригиналан богословско-научни рад,¹ јер увек постоји искушење да често пута губимо мотивацију, немамо стрпљења или се пак поводимо за некритичким мишљењима којих је на претек и у наше време.

Неизмерну захвалност Уредништво изражава свима који се труде и старају да наши научни скупови буду редовно одржавани а овај зборник СТД уредно излази. Посебно се захваљујемо декану протојереју-ставрофору др Предрагу Пузовићу и његовим сарадницима који се несебично труде „на њиви Господњој“ као и садашњем управитељу ИТИ протојереју Радомиру В. Поповићу.

¹ Овом приликом Уредништво СТД је, нажалост, принуђена да обавести стручну јавност да се чланак Лазара Нешића под насловом „Предање, Флоровски, Хегел и православна теологија: хегелијански концепт историзације философије као извориште неопатристичке синтезе?“, Објављен у зборнику *Српска теологија данас*, Београд: Православни богословски факултет, 2014, стр. 275-285 – не може сматрати ауторски радом будући да је реч о, највећим делом дословном преносу и парафрази научног рада који је објавио Ross Joseph Sauve под насловом „Florovsky’s Tradition“, *Greek Orthodox Theological Review*, 55:1-4, 2010, 213-241.